

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.; pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiunea
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Pace și muncă.

(s.) Suntem în pragul alegerilor de deputați, pentru congresul nostru național-bisericesc.

Nedespărțită de această instituțiune, de idea organizațiunii bisericeii noastre dreptmăritoare din țara noastră peste tot, în întreaga sa accepțiune, se înalță în sufletul nostru figura marelui arhieru Andreiu Baron de Șaguna.

Și mulțumită dând cerului pentru cele-ce ni-a hărăzit prin trimisul său în apostolie, pentru neamul românesc, cu smerenie, pietate și recunoștință ne plecăm înaintea seninei umbre.

Atât de mult și-a iubit biserica și neamul acest mare Arhieru, atât de mare a fost el în puterea muncii și luminat în prevederea intemperiilor vremurilor ce vor să vie, încât gânditu-s'a să lase urmașilor cetate tare și nebiruită și lăsatu-ne-a autonomia bisericeii gr.-or. rom. din Transilvania și Ungaria.

Cuvine-se dar', ca în fața acestei cuceriri, de care avem parte, să ne dăm seamă și de datorințele ce avem de îndeplinit pentru păstrarea ei neatinsă și pentru rodirea ei îmbelșugată, în ogorul vieții sufletești și a vieții poporului nostru peste tot.

Timpurile de sbucium și fermentație, ale începutului erei noastre de constituție bisericească, au trecut; era păcii s'a sălășluit în biserică, a sosit vremea muncii, vremea muncii serioase, cinstite, intense și desinteresate.

Și în acest timp de pace în biserică, pentru săvârșirea muncii productive, înălțătoare și mântuitoare, chemată va fi biserica vie să-și trimită aleșii săi, la muncă, la împlinirea scriselor așezământului.

Chemată va fi obștea credincioșilor nostri, să-și trimită pe aleșii săi, cari pe umere au să poarte jugul marilor îndatoriri, la cari îi obligă încrederea obștească, a marilor îndatoriri, la cari îi obligă momentul și împrejurările actuale.

Tare este biserica noastră drept credincioasă română, prin izvodul dumnezeesc al ființei sale, prin organizațiunea sa și prin credința tare a fiilor săi. Dar valorile dujmănoase ale trecătoarelor rătăcirii și păcate ale vremii, mai ales bat cu putere la temeliiile ei, cu gândul de a o slăbi, de a o sfărâma.

La grele ispiti și încercări sunt espuse instituțiunile sfântului așezământ, — și credința tare, inimă curată și muncă stăruitoare se cer acelora, pe cari întru apărarea și promovarea bisericeii și instituțiunilor ei îi va chema glasul credincioșilor.

De-aceea, din darul lui Dumnezeu, sbuciumările încetând și sălășluită fiind păcea în biserică, ochii tuturor îndreptați să fie spre muncă stăruitoare, spre bărbați stăruitoari în muncă, — pe aceștia, de aceștia să-și aleagă șieși reprezentanți în înaltele sale corporațiuni biserica vie, preoți și mireni, cari, în numele păcii și a muncii să-și plinească chemarea și misiunea.

Pace și muncă!

Cuvânt

**pentru eșirea sufletului den trup și pentru
infricoșata adoua venire lui Christos.**

*Al celui dintru sfinți părintele nostru Chiril, ar-
chiepiscopul Alexandriei, foarte de folos su-
fletului, carele aduce la umilință și la pocăință:
scoase întâiu de-n ellinie pre limba slovenească, și
iară pre limba cea proastă rusească și acum pre
limba rumânească.)*

(Urmare și fine).

Amar celora ce au părăsit unirea fiiască, și s'au dat după slobozeniile lumii aceștia. Amar celora ce umblă după deșărtăciunile acestui veac. Amar celora ce iubesc întunecatul păcatului. Vai de ceia ce lasă lumina dreptății Amar celora ce să află intru întunecatul păcatului; vai de ceia ce pierd ziua despre cunoștința lui Dzeu; vai de cei adăpați în grumazi cu reale pohte. Amar celora ce să nevoiesc ca să vineaze sufletele spre spurcata împreunare, și spre necurata neînfrânare a voci sloboade, adevărat lațul diavolului iaste podoaba care înșală iară ceia ce vor să se mântuiască, o urăsc pre ea. Amar celora ce grăiesc de rău unul pre altul, vai de ceia ce să înșală și fac turburări. Amar celora ce fac amestecări, vai de ceia ce să jură pentru dezmierdăciuni; amar celora ce să jură strimb; vai de lacomi, cărora le iaste pântecel Dumnezău; vai de bețivi, iară fericit iaste acela carele să amerește pre sine, și iaste plecat pentru Dumnezău, și să defăimează pre sine și să judecă, pre unul ca acela Dzeu cel prea înalt îl va înălța, și ingerii îl vor cinsti, și la judecată nu va sta de-a stânga. Fericit iaste acela, carele stă la rugăciuni și rabdă în posturi, și iubiaste privegherile, și tare să luptă, și își leapadă dela sine somnul, și-și pleacă genunchele la pământ spre facerea de laudă lui Dzeu, bătându-și pieptul, bătându-și fața, înălțând mâinile spre văzduh, rădicându-și ochii la ceriu la Domnul, și aducându-și aminte de cela ce va ședea pre scaunul laudii, și va lua seama inimilor, și va ispitii rărunchii. Unul ca acela va avea bunătăți veacinece, fiu și frate și soție și moștean lui Dzeu să va face; fața aceluia va străluci ca soarele în ziua județului, intru împărăția cerului.

Cine iubeaste dreptatea soț lui Dzeu să va afla iară cine iubeaste a minți, soț dracilor va fi. Cine urăste înșelăciunile să slobozeaste de blestem, și cine rabdă năpăștile sau ispitirile, ca un mărturisitor să va încunună înaintea scaunului lui Dzeu, și cine tânjaste și să mănăste intru necazurile cele ce să întâmplează, și intru scârbele ce vin asupra, părându-se a fi grele hulindu-le, acela au rătăcit și mintea surdă are iară cel smerit și blând și cu minte plecată la Dzeu să va înălța, și-l vor cinsti ingerii, și-l vor lauda oamenii. Iară pe cel mândru, și otrăvit, și mănios îl va blestema Dumnezău, mănecarea aceluia va fi, în loc

de struguri, amărăciunea drăcească, iară vinul și băutura, arderca smoalei, și venin și șarpe fără de leac. Cei nevinovați cu inima vor căuta la mărire lui Dzeu, iară cei întinați la minte vor vedea pre diavolul. Și mai ales cei ce au făcut reale și au gândit lucruri spurcate și s'au sculat cu rău asupra vecinului, acolora nu li-se-vaida împărțășire cu Dzeu. Și aceia ceși ung fețele cu mireazme și-și rumenesc obrazul și-l albesc și să înpodobesc, uitându-să în oglindă ca să poată vana și înșela sufletul spre curvie, și spre pohtă spurcată și spre iubire deavolească, pre unii ca aceia în ziua județului nu-i va cinsti, ci ca niște urători de poruncile lui Dumnezeu, și nepurtătorii de grijă, grea muncă vor răbdă. Carii caută cu pohtă la podoabă străină, acela să lipesc de podoaba raiului, cărora le pare bine de primejdja altora, aceia singuri pre sine în primejdie să bagă; cari rămuesc lucrul strii, aceia de ale sale să lipsesc și le pierd. Ceia ce iubese slava deșartă și cei îngânfați și lungușitorii oamenilor, împreună cu diavolul să vor judeca la muncă, și curvarii împreună cu diavolul să vor munci. Carii își ingrașă trupul foarte, aceia își vor ucide sufletul cu foametei. Ceia ce de bună voe nesiliți de nimenea greșesc și nu să pocăiesc, aceia cu necredinciosii să vor munci. Și ceia ce zic intru sine până săntem tineri să facem păcate, iar la bătrânețe ne vom pocăi, de unii ca aceia își rade diavolul și-i înșală, că greșind ca cum ar fi nădăduindu-să că să vor pocăi. ei nu să fac vrednici pocăinții, ci la tineretă îi tae pre dâșii secerea morții, ca și pre Amon împăratul iudovesc, carele au întăratat pre Dumnezău spre mânia cu viclane începerile sale și cu urâte izvodirile sale. Carii zic, astăzi să facem păcate iară mâne ne vom pocăi; cari s'au înșelat intru gândurile sale, și s'au întunecat nechipzuită inima lor, și ziua de astăzi o-au pierdut stricându-și trupul și spurcându-l, și sufletul pângărindu și, și orbindu-și mintea, și cunoștința tâmpindu-și, și de ziua de mâine s'au lipsit. Și cărora nu le pare rău pentru căderea în curvie, și carii nu plâng pentru slobozeniile cele imputite și nu să întristează pentru cădere în prăpastiia Sodomiei, și nu să jelesc pentru curvia cu mâna. Unii ca aceia năe într'un chip nu pot veni la pocăință cu tot sufletul ventru păcatele ceale ce au făcut, nice să pot bine îndrepta, până ce nu le vine lor altceva după aceia.

Ceia ce nu cantă ce au perdat, și ce au avut să păzească n'au ascuns, și nu socotesc lipsa celora ce dobândise și nice într'un chip nu poartă grija de acelea înțelepteaste, și nu gândesc de rugăciuni, pre unii ca aceia robi îi fac gândurile ceale necurate, și făcând-se robi să supun obiciaului celui rău. Și carii nu voiesc nice să deșteaptă intru trezire spre cântările psalomilor, pre aceia pre ascuns îi înșală gândurile ceale înșălătoare; carii nu bagă seamă să să pleace a asculta poruncile lui Dumnezeu, ci să dau pre sine somnului leanii, aceia cu acelea cinci feate neînțelepte departe de câmară afară vor sta. Carii opreala postului puțin o-au socotit, mănecare fără de

măsură îi înșală și păcatul cel cu necurăție luptătorii pre-dânșii îi ucide. Carii n'au păzit poruncile lui Dumnezeu pre aceia dracii îi vor înghiți și se vor judeca spre pierzare în matca focului. Carii s'au depărtat de împărțășirea beserecii neprieteni lui Dumnezeu să vor face și dracilor soți.

Fie dară de ocară și de răs toată adunarea necuraților eretici, să se cufunde neamul necredincioșilor, piară adunarea jidovească, să se prăpădească gura cea necurată a jidovilor a celor ce s'au lepădat de Dumnezeu, căci când cela ce știe inimile și ispitește răunchii, și cel mai ascuțit de cât toată arma de amândouă părțile ascuțită, carele isprăvește și până la despărțirea sufletului de la inchieturile trupului și ale crierilor, și judecă gândurile și mintea, va să dea să judece, atunce nu puțin oare care de în mulți, ce pre toți cei vederoși cu totul îi vei vedea, nici să va ascunde prahul cel din lăuntru al faptelor gândurilor, că nici un fapt nu să va ascunde înaintea judecătoriaului, ci toate lucrurile goale și arătaș vor fi înaintea ochilor lui. Pentru aceasta cu poruncile lui Dumnezeu, să ne oștim împotriva pohtelor trupești, să ne smerim gândurile laudei deșarte, să rădicăm războiu împotriva diavolului. Să ne intrarmăm spre trezviea gândurilor, să lepădam gândurile păcatelor, să facem rugăciune lină, să ne păzim mintea să fie întregă, cugetul neadormit, cunoștința curată, să păzim înfrânarea de pururea, post curat, dragoste neînșălătoare, curățanie dreaptă, feciorie neîntinată, smerenie neînșălătoare. Cântarea de psalmi neîncetată. Cetire fără de slavă deșartă, cădere în genunche fără mândrețe. Rugăciune neîncetată, petreacere pe pământ întru curățenie, voarbă dinpreună dreaptă, priimire de oaspăți fără de păreare de rău, răbdare cu mulțămită. Milostenie ne imputată; otrava cea cumplită, a trimite în urgie să-o depărtăm dela noi; mânia să-o părăsim, trândăveala să-o scuturăm, turburarea să-o pingem, scârba să-o potolim, iubirea de argint să-o urăm, și să nu ne teamem de moarte ceia ce iaste de obște tuturor a seacerea neamului omenesc, ce mai vârtos de cei, ce în veaci piarde norodul să ne teamem, că moarte cea adevărată, nu desparte sufletul dela Dumnezeu.

Dumnezeu viață iaste și carii să despart de viață omoară și nădeajde întru Dumnezeu ca cum și-ar piarde viața, pentru-că moartea diavolul iaste, și tată morții, carele năvălește asupra noastră ca un neprieten viteaz și putearnic, și să intrarmeză, ca să ne poată lovi pre noi în zilele ceale sfinte, și să ne curpe, aceia făcându-se, el zice: biruit'am ostașii lui Cristos cu arătare podoabelor muerești și i-am depărtat dela simțirea auzului cu lauda deșartă, și i-am inecat cu nesațiu; nemerit'am asupra lor când sfârșia fapte bune, și i-am amăgit cu pohte, și i-am înșălat cu peștile, răpitu-am, și i-am aruncat în prăpastia curviei. Să nu mângăiam dară pre necurații draci, pentru că Dumnezeu nostru tuturor oamenilor iaste izbăvitoriu, și pierzătoriu dracilor, că și noi de vreme ce sântem împreunați în trupuri, pentru aceia și morții suntem

supuși. Să ne batem dară bărbătește ca să biruim pe necurații draci, că de vom avea frica lui Dzeu în inimile noastre, și de vom pune aducerea aminte de moarte în suflet, măcar de s'ar oști asupra noastră într'armați și toți dracii, nici întrun chip nu ne vor putea strica noaă, ce ca niște oi ce vor să biruiască zidul să vor arăta și vor nemeri asupra noastră ca la un zid tare, că Dzeu vai fi cu noi. Căruia să cuvineslava, cinstea și mărirea, în veacii veacilor amin.

Epistolă deschisă.

(Cătră tinerii cari au absolvat teologia la institutul din Arad cu finea anului 1904/1905).

Iubiți Colegi,

Se face începutul vieții noastre publice. Unii dintre noi au avut norocul și fericirea, ca să fie deja în serviciul bisericii, alții acum sunt pe cale de a ajunge. Ori mai de vreme ori mai târziu, însă după voia lui Dumnezeu și vrednicia noastră, toți vom fi în plăcuta poziție de a face serviciul, ce trebuie să-l aducem bisericii pentru liniștea conștiinței noastre și pentru fericirea neamului nostru oropsit.

Ne spun bătrânii, o simțim și noi, că viața este grea și împreunată cu multe neajunsuri și necazuri. Acesta însă e lucru firesc; poate că n'am ști că trăim, dacă am fi lipsiți de rele. Sunt sigur, că n'am ști prețui viața, când n'ar trebui să luptăm pentru existența proprie și a neamului nostru.

E lucru știut, că clerul în timpul de față are mulți vrășmași. Unii ne sunt vrășmași numai pentru că suntem slujbași ai învățăturilor dumnezeiești, alții din motivul, că unii preoți sunt conduși de slăbiciuni prea mari.

Fără îndoială, contra acestora ni se impune datoria sfântă a luptă cu toate mijloacele îngăduite de biserică și de lege.

Clerul nu e supus judecării publice, cum sunt supuși d. e. oficianții. Dacă un oficianț are slăbiciuni, lumea nu zice, că toți oficianții sunt cu slăbiciuni, dacă însă un preot are slăbiciuni, atunci lumea face concluzia asupra tuturor preoților și astfel numărul vrășmașilor crește, iar vaza noastră scade.

Nu este lucru mai dureros, decât a avea rol în viața publică și a nu fi ascultat de nimeni — ș'o spunem sincer, că preoții se află în astfel de situație neplăcută. Cauza nu poate să vină din afară, ci numai dela atari preoți. Ei adevă, după viața lor, nu au tăria de a impune.

Aici se cere sanare și aici contra vrășmașilor putem lupta, luptând mai înainte contra patimilor noastre. Nu poate prelinde nimeni, ca să fie respectat atunci când el însuși nu se respectează. Un preot condus de patimi nu se respectează, e evident, că nici dela altul nu poate aștepta așa ceva. Iată deci, să așteptăm sanare dela noi înșine. Să nu ne nizuim a

impune cuiva prin statura noastră, starea materială, sau darul de a vorbi frumos, căci aceste sunt trecătoare, dar să ne silim a impune numai și numai prin faptele noastre creștinești și viața morală. Iată mijlocul cel mai eficace contra dușmanilor noștri.

Voi, iubii colegi, veți înțelege ce rost dorește a avea cu vorbele mele, de aceea mă adresez către voi ca să nu treceți cu vederea următoarele mele sfaturi:

1. Dedați-vă dela început a lupta contra slăbiciunilor, ca a-țfei să fiți preoți de model.

2. La intrarea în parohie căutați cât de mare e numărul sufletelor ce păstoriți?

3. Care este starea morală a poporului? (Câte căsătorii legale, câte numai civile și câte concubinate?)

4. Sunt în comuna ta nazareni și cât de mare e numărul lor?

5. În ce stare se află biserica și școala? Și în fine:

6. Sunt alte confesiuni creștine în comună și ce influență au acele asupra vieții credincioșilor tăi?

Fiind în clar cu acestea, vei ști căuta modalitățile necesare pentru delăturarea răului și sunt sigur, că dacă vei ști să fi preot de model, cum ar trebui să fie toți preoții, vei face mari îmbunătățiri în comuna ta.

Iubii colegi! Epistola aceasta v'o adresez, nu pentru că n'aș fi convins, că toți sunteți călăuziți de aceste principii și dor de muncă, ci vi-o adresez din motivul, ca după 10 ani, când conform actului încheiat între noi vom avea să ne întâlnim niș nou, după voia lui Dumnezeu, zic după zece ani de muncă, făcând comparație între starea, în care se află parohiile voastre când le-ați luat în conducere, și între starea în care se află de când le conduceți, să constatăm cu mângâiere sufletească o îmbunătățire, fie cât de modestă, dar să simțim și noi, că darul ce ni s'a dat, l-am purtat cu cinste.

Dumnezeu să ne ajute!

Petru E. Papp.

De care rândueala are să se țină preotul delegat la săvârșirea sfințirii bisericeii?

Precum știm, există în biserica noastră două rândueali pentru sfințirea bisericeii. Una, care se întrebuintează din timpurile străvechi în toată biserica ortodoxă și e prescrisă pentru arhieriei, și alta, care datează din timpurile mai noue și e prescrisă pentru prezviteri delegați de arhieriu la actul sfințirii unei bisericeii. Comparându-se aceste ambe rândueali într'olaltă, bate la ochi solemnitatea și mulțimea rugăciunilor, a lecțiunilor biblice și a ceremoniilor la rândueala sfințirii prin arhieriu, înfățișându-se rândueala sfințirii prin prezviter față cu cealaltă mult mai scurtă și mai simplă. Mai ales sunt două acte, prin a căror li-

psă în rândueala sfințirii bisericeii, de către un prezviter s'ar pareă pusă la îndoială validitatea sfințirii bisericeii și anume lipsa moaștelor și a s. mir, deoarece acestea se prescriu apriat, și așa-dară atât pentru aceea, cât și pentru interna putere și ființiala însemnătate a actelor acestora, ele trebuie să se privească la sfințirea unei bisericeii ca ființiale, esențiale. Cu toate aceste rândueala pentru sfințirea bisericeii de către prezviter corespunde scopului. Lipsa punerii moaștelor și a ungerii cu s. mir a altarului și a păreților bisericeii în rândueala prescrisă pentru prezviteri trebuie să se explice în următorul mod: Dându-i-se prezviterului din partea arhierului antimins sfințit, care se sfințește chiar așa ca și biserica și în carele se află s. moaște și peste care s'a vărsat s. mir și aromate și fiind antiminsul tot aceea ce este s. masă, nesmintit, că s'a aflat de pirsos a primi în rândueala anume prescrisă pentru prezviteri încă și punerea moaștelor sub altar și ungeria cu s. mir și această rândueală s'a restrâns numai la acele acte și ceremonii, cari nu se fac la sfințirea antiminsului, satisfăcându-se prin punerea antiminsului pe s. masă cerințelor canonice și liturgice privitoare la sfințirea altarului și a bisericeii. Privindu-se astfel lucrul, apare rândueala prescrisă pentru prezviteri la sfințirea unei bisericeii ca suficientă spre ajungerea scopului.

Însă aceasta rândueală n'a aflat recunoștință și primire în toate părțile bisericeii ortodoxe, că în unele părți ale ei se săvârșește sfințirea bisericeii și de prezviteri după rândueala compusă pentru episcopi, și aceasta din cauza, că cu punerea s. moaște sub masa altarului, cu ungeria altarului și a păreților cu s. mir etc. se crede mai sigur a corespunde canonului 7 al sinodului VII. ecumenic, care prescrie hotărât punerea moaștelor sub masa altarului.

La întrebarea așa-dară, că de care rândueală să se țină preotul delegat la săvârșirea sfințirii bisericeii se pot răspunde următoarele:

Rândueala prescrisă pentru prezviteri, fiind în acord cu menirea antiminsului și satisfăcând cerințelor canonice și liturgice relative la actul sfințirii bisericeii este suficientă pentru acest act și ar trebui să fie acea rândueală, după care să se săvârșească sfințirea bisericeii de preoți delegați la aceasta. Însă deoarece această rândueală nu se recunoaște în toată biserica ortodoxă deoarece după tradițiunea bisericeii pe lângă antimins se pun și moaștele martirilor sub s. masă și se isprăvesc încă și altele, cari nu se cuprind în rândueala prescrisă pentru prezviteri, și canonul 7 al sinodului VII. ecumenic cere observarea tradițiunii bisericeii la isprăvirea sfințirii bisericeii; deoarece cerințelor acestor tradițiuni se poate pe deplin satisface numai prin rândue-

Dotățiunea constă din: 5. jugere pământ arător cu competența de pășunat, dela 45 case câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz ștolele îndatinat și întregirea dotațiunei din vistieria statului la preotul cu pregătire sub VIII clase 728 cor. 92 fil. la an.

Reflectanții la aceasta parohie de a III-a clasă sunt poștiți, ca suplicele lor adresate comitetului parohial până în ziua alegerii să-le trimită la subscrisul în F. Györös p. u. Tenke, având a-se prezentă la sf. biserică de acolo pentru a cântă, ori celebra și predica.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protoprezbiter

—□—

3—3

Aviz!

Au apărut în tipografia noastră și se pot procura următoarele cărți școlare:

Curs practic de limba maghiară pentru 6 clase ale școalelor primare de Iuliu Vuia. Aprobata de Ven. Conzistor din Arad. Cuprinzând: Exerciții de cetire; Intuițiune și Gramatică; precum și Elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție. — Prețul 60 fil.

A treia carte de cetire, pentru cl. superioare ale școalei populare de: N. Ștefu, I. Groșorean, I. Moldovan, N. Boșcaiu și P. Vancu, — ediția I 60 fil.

Istoriolare religioase-morale și momente din viața lui Iisus I Carte de religiuine pentru școalele populare. ediția a III-a, de Dr. P. Barbu prețul 30 fil.

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

În editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de **40 fileri**.

La comande peste 10 exemplare 20% rabat expedate franco.

Se estinde pe 15 coale tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diecezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc.

în partea literară:

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu.
Din bătrâni de Maria Cioban. *Din luptele vieții* de I. Groșorean. *Românce dela Grivita* de V. Alexandri.
Sine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi. *Podul salt de St. O. Iosif*. *Insula șerpilor* de Carmen Sylva.
Me-i Nuhâm? de Th. D. Speranță. *Boerașul* de I.

Pop Reteganul. *Cântec de Maria Popovici*. *O zi de Duminică la sate* de P. Popa. *Doine și Hore* de Vasilie Sala. *Povestiri* de Gh. Tulbure. *Plugarii de Octavian Goga*. *Din viața noastră* de Petru E. Papp. *Economie: Cultura cânepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote*. *Inserate și reclame*

Il recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă **preț de 40 fileri** află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

În depozitul

tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad str. Révay Nr. 10, se află următoarele cărți:

Convorbiri între un cercător și un incredințat, asupra ortodoxiei bisericei orientale, de Filaret mitropolitul Moscovei — prețul 1 cor.

„*Abc*“, carte de cetire pentru elevii clasei I de I. Moldovan, N. Ștefu, N. Boșcaiu, I. Groșorean, și P. Vancu, învățători, Ediția IV-a 40 fil.

Carte de cetire, pentru elevii cl. a II-a de: Iuliu Groșoreanu I. Moldovan N. Boșcaiu, N. Ștefu, P. Vancu învățători, Ediția a II-a 40 fil.

Istoriolare biblice II carte de religiuine pentru școalele populare. aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția III-a de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Istoriolare bisericești III carte de religiuine pentru școalele populare Aprobata de Ven. Conzistorii gr.-or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Ediția III de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Catehism IV-a carte de religiuine pentru școalele populare, aprobată de Ven. Conzistorii din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția V-a de Dr. P. Barbu 40 fil.

Limba maghiară manual pentru elevii școalelor populare rom. partea I de Iuliu Groșorean, I. Moldovan, — 50 fil.

Limba maghiară, cartea a II-a pentru clasele superioare ale școalei populare de I. Groșorean și I. Moldovan — 50 fil.

Curs practic de Istoria literaturii române pentru școalele populare de I. Stanca inv. — 40 fil.

Exerciții intuitive în limba română și maghiară elaborat pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu. Aprobat de Ven. Conzistor din Arad 50 fil.

Tâlcuiala Evangheliilor de fericitul Loga cu litere cirile nelegată 2 cor., legată 3 cor.

Din liturgica bisericei ortodoxe române pentru școalele medii și populare — 60 fil.

Geografia comitatului Arad pentru cl. III-a școalelor populare, scrisă de Damaschin Medrea. Manual aprobat de Ven. Conzistor din Arad și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice — 70 fil.

Conspect săptămânal al materialului de învățământ propus în școala română populară de Ioan Vancu inv. — 3 cor.

Colinzi și cîntece populare culese de: T. Daul inv. 50 fileri.

Rugăciunile școlărilor și Cântece bisericesti pentru școlarii și școlarițele dela școalele populare române gr.-or. alese și întocmite de un prețin al școlărilor. Ediția a III-a legat frumos — 40 fil.

Dumnezeieștile Liturgii ale sfinților Ierarhii: Ioan gură-de-aur, Vasilie cel Mare și Grigorie teologul, împreună cu rânduiala chemării Duhului sfânt. Legat în pele roșie — 10 cor.

Molitvelnic cu litere cirile à 7 și 8 cor.

Un Memoriu al lui Moise Nicoară (monografie istorică) de S. Secula profesor — 1 cor.

Regulament pentru parohii în provincia mitropolitană a bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania — 20 fil.

Statutul Organic al bisericii gr.-or rom. din Ungaria și Transilvania cu un Supliment — 50 fil.

Cercetarea istorică bisericească despre **Dumian** Mitropolitul Moldovei 1435—145 de George Aramă profesor la Seminarul Veniamin din Iași — 50 fil.

Acaftistul preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni, prețul legat 1 cor. 70 fil. În pele roșie legat 3 cor. 20 fil.

Manual de cântări bisericesti sau **Octoichul mic** care cuprinde Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei, cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Poileul, Pripelele, Catavasiile, Irmoasele, Sfetilnele și altele — 1 cor. 60 fil.

Ciaslov (Orologion) tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Domnului Ioan Mețianu Arhiepiscop al bisericii ort. rom. din Transilvania și Mitropolit al Românilor gr.-or din Ungaria și Transilvania. Prețul 2 cor. 40 fil.

Legea despre „penzionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de Blașiu Codreanu inv. — 2 cor.

Lecțiuni din Gramatica limbii române, pentru școalele populare de Ioan Ilica inv. — 50 fil.

Slujba sfințirii bisericii după două manuscrise din anii 1674 și 1757. Cu o prefață de V. Mangra 1 coroană.

Curs practic despre cultivarea pomilor și a frăgarilor lucrat după a lui Paul Gőnczi, pentru învățători și privați de Ioan Pop Reteganul inv. — 60 fil.

Blicheta, studiu social de: I. I. Ardelean paroh — 1 cor. 20 fil.

Fabulele lui D. Cihindeal de Ioan Russu, paroh. — prețul 2 cor.

Compediu de Geografia Universală pentru școalele medii și preparandiale de T. Ceontea profesor, Ediția II-a cu figuri originale intercalate în text — 3 coroane

Aritmetica generală și specială, manual didactic elaborat în usul preparanzilor (școalelor comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de Teodor Ceontea profesor. — 3 cor.

Florile inimii. Poezii de Isaia B. Bosco 1 cor 60 fil

enegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofitei, tusei măgărești, blicei, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei arhierice. **Indecă sigur și repede**. Prețul **1 cor.** prezvite și **2 cor.**

simplică.

Tiparul și editura tipografiei diecesane din Arad — Redactor responsabil: **Roman R. Ciorogariu.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea. Sgârțuirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

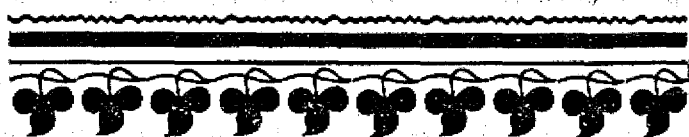
Kajodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morhuri secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morhuri, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului numai decât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față de mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți precum și praf. Orice fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge **7—10**

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, iskola-utca 46.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm înosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

sa formă" — prezentăm esecelenta combatere a lui Alber Schott (pag. 42—43) că și în alte limbi, articolul își păstrează același loc, locul original. Și pildă ne aduce din limba scandinavă și bască, cari sunt absolut independente, în raport cu cele două limbi ale triunghiului iliric.

(Va urma).

Reflexiuni

la „Etica creștinească” de Pr. D. Voniga.

Nu de mult mi-a ajuns în mâni o carte intitulată: „Etica creștinească sau referințele morale ale omului” de Pr. D. Voniga. Am început citirea acestei cărți și începutul l-am luat cu „prefața”, în care dl părinte Voniga zice, că: „am scris acest volum, ca preot, sub influința însuflețirii, cu ajutorul zălului, la îndemnul vocațiunii și în conștiința datorinței de a lăși între oameni învățătura moralei creștine”... etc., apoi finește astfel: „cred, că dintr'înșă pot învăța multe, atât bătrâni, cât tineri, și atât preoți, cât și laici”. Sincer spunând, m'am bucurat de citirea acestor șire, căci cugetam, că acum voi citi ceva nou!

Cu cugetul acesta am și început citirea cărții. Dar abia am intrat în conținutul ei și iată că observ, că m'am înșelat în așteptarea mea.

Anume am căutat după „izvoare”, căci știut fiind, că nimenea nu sugerează din deget știința — vreau să văd de cari s'a folosit autorul? N'am aflat; ei din contra, în loc să cetesc ceva nou, cetesc pasaje întregi reproduse din cuvânt în cuvânt din manuscriptul, din care am studiat Teologia morală, și care e întocmit de Rev. D. Dr. I. Trăilescu, presbiter.

Din curiozitate am citit întreg volumul dlui V., observând din ce în ce, că această carte nu cuprinde altceva, de cât în cea mai mare parte cele învățate de mine, și că acele sunt reproduse numai.

Mă mir, că a putut dl părinte să edee această carte, fără indicarea „izvoarelor” de cari s'a folosit? Sau poate a cugetat dl Părinte, că deși va observa cineva plagiatul acesta, nu-i va reflecta? O, nu dle Părinte! Aceasta nu se poate trece cu vederea, pe lângă cea mai mare bunăvoință. Cartea păr. Voniga e o plagiată sau furt literar; căci a plagia înseamnă a fura din operele altora și a le publica ca ale tale. Aceasta și d-sa o va crede, căci zice în cartea D-sale la pagina 133 litera C., că: „furtul este însușirea sau luarea bunurilor străine fără de știrea și învoirea proprietarului lor legal” și că „aici aparține și păcatul furtului sau hoției literare și a celei de patentă, când adecă cineva își însușește proprietăți spirituale străine, fără știrea și învoirea producătorului original și respective autorului spiritual, cu scopul de-a-și câștiga sieși vr'un *avantaj material*, ori vre-o *reputațiune personală*”.

În urma acestor premise voi încerca a dovedi, într-un cât e plagiat volumul de „Etica creștinească”.

La pagina 13, în primele două orduri zice: „Scopul omului este a cunoaște pe Dzeu și a-l prea-

mări prin fapte vrednice de maiestatea D-zeiască”, — însă nu le pune în semnele citațiunii, pe cari semne de altcum nici că le folosește, de cât numai la citațele luate din sfânta scriptură. Manuscriptul folosit din parte-mi, la pagina 1 zice: „Scopul omului este a cunoaște pe D-zeu prin credința cea adevărată și prin fapte vrednice de maiestatea divină”. Tot la pagina 13 începând cu ordul al treilea zice dl V.: „Existința și viața omului însă este legată de anumite legi, în cari se arată voința cea sfântă a lui D-zeu, și cari obligă pe om a-și direge liber activitatea sa, amăsurat scopului final al existenței sale. Acestea legi după cari omul servește scopului său celui suprem, pentru el formează ordinea morală”. Manuscriptul la pagina 5 zice: „Existența și viața fapturilor e legată de anumite legi, cari sunt espresiunea înțelepciunii și voinței lui Dzeu” apoi la pagina 6 zice: „cari obligă pe om a-și direge propria sa activitate conștiu și liber corăspunzător țintei finale a existenței sale formează pentru el ordinea morală”. La pagina 14, unde vorbește d. V. despre felurite legi morale, folosește mai tot aceleași cuvinte, ca manuscriptul la pagina 7. La pagina 15 sub litera a., zice: „Legea divină naturală, ca normă a faptelor noastre și ca espresiune a voinței lui Dzeu, este imprimată în rațiunea noastră și ni-se relevază prin luminarea firească a minții deodată cu conștiința de sine”, iar manuscriptul la pagina 8 zice: „Legea naturală, ca espresiunea voinței lui Dzeu imprimată în rațiunea omului se arată în acel timp, când omul începe a deveni la conștiința de sine”. Tot la pagina 15 reproduce „ad litteram” 14 orduri (vezi manuscript, pagina 7).

De oarece a pune pe hârtie toate locurile reproduse din manuscript ar trebui să facă o carte întreagă, mă voi mărgini în următoarele a arăta numai locurile dar nu și cuvintele că atari, cari sunt identice. Iată deci, cum urmează:

La pagina 17 în §-ul despre legea bisericească, reproduce din cuvânt în cuvânt tot ca în manuscript (vezi pagina 13) 12 orduri. La pagina 18, în §-ul despre legea civilă din cuvânt în cuvânt reproduce 8 orduri ca în manuscript (vezi pagina 14); la pagina 20, §-ul despre spețiile conștiinței e luat „ad litteram” din manuscript (vezi pagina 59 și 60); la pagina 21, §-ul despre conșolarea și muștrarea conștiinței e luat iarăși „ad litteram” din manuscript (vezi pag. 62 și 63); tot la pagina 21, reproduce 7 orduri „ad litteram” din manuscript (vezi pag. 22); la pagina 22 în §-ul despre impedimentele voluntarului, punct 3, e luat iarăși „ad litteram” din manuscript (vezi pag. 24). Tot astfel sunt pasaje la paginile 24 și 26, luate „ad litteram” din manuscript (vezi pag. 29, 30 și 31); urmează apoi pagina 27 și 28, unde vorbind despre virtuțile morale, întreg §-ul îl reproduce (cam 25 orduri) din manuscript (vezi pag. 36, 37 și 38); la pagina 29 și 30, reproduce în §-ul despre păcatul de moarte și spețiile lui 38 orduri din manuscript (vezi pag. 46, 47 și 48). La pagina 31 reproduce 7 orduri „ad litteram” din

manuscript (vezi pagina 48 și 49); tot la acea pagină reproduce 15 orduri din manuscript (vezi pagina 49 și 50); la pagina 32 și 33 iarăși 35 orduri ca în manuscript (vezi pag. 50, 51 și 52).

Eu cred, că ar fi destul! Dar totuși să mai aduc ceva. D. e. la pagina 42, reproduce ca în manuscript (vezi pagina 65) 7 orduri; la pagina 43, iarăși 7 orduri (vezi manuscript pagina 60); la pagina 45, §-ul despre păcatele opuse credinții, întreg e reprodus „ad litteram” (vezi manuscript pagina 70 și 71); la pagina 46 și 47 sunt reproduse 16 orduri (vezi manuscript pagina 73); tot la pagina 47, 10 orduri iarăși reproduse (vezi manuscript pagina 74 și 75); la pagina 48 §-ul despre păcatele opuse speranței, întreg e reprodus (vezi manuscript pagina 76 și 77); la pagina 50 află reproduse 19 orduri (vezi manuscript pagina 79 și 80); la pagina 51, mai întreg §-ul (vezi manuscript pagina 83); la pagina 58, un § de 25 orduri e luat „ad litteram” (vezi manuscript pagina 89, 92 și 95). La pagina 70, află 13 orduri iarăși reproduse (vezi manuscript pagina 110); la pagina 71 sunt reproduse 17 orduri (vezi manuscript pagina 112 și 113); la pagina 76 și 77 iarăși 14 orduri (vezi manuscript pagina 127) la pagina 78, 10 orduri, la 79, 10 orduri reproduse (vezi manuscript pagina 128 și 129); la pagina 80 iarăși 15 orduri reproduse (vezi manuscript pagina 130 și 131); la pagina 86 iarăși 10 orduri (vezi manuscript pagina 132); la pagina 88 și 89 sunt reproduse nu mai puțin decât 26 orduri (vezi manuscript pagina 134, 135 și 136); la pagina 101, sunt reproduse „ad litteram,” 5 orduri, iar 13 cu puțină modificare (vezi manuscript pagina 146); la pagina 107 iarăși 6 orduri apoi 8 orduri (vezi manuscript pagina 156 și 157); la pagina 109 și 110 sunt reproduse 13 orduri (vezi manuscript pagina 155); la pagina 122 — 6 orduri, la pagina 123 — 6 orduri (vezi manuscript pagina 171 și 165); la pagina 137 cam 20 orduri, însă cu puțină modificare; ultimele dovezi le aduc indicând pasagele de la pag. 157 punct 2 unde zice: „O altă legătură socială și de mare însemnătate este legătura dintre părinți și fiii lor. Amorul părinților către fiii lor este sădit în adâncurile naturei, de unde răsare și se manifestează în inimile părinților și a fiilor, ca cele mai strălucite și mai nobile simțăminte”, iară manuscriptul la pagina 177 zice: „Altă legătură socială mult cumpenitoare este aceea dintre părinți și fii. Iubirea părinților către fii în cari se văd pe sine întineriți; și împrumutat a fiilor către părinți, zace în adâncurile naturii de unde răsare și se arată simțămintele cele frumoase în inimile părintești și cele fiecești”. Tot așa reproduce mai „ad litteram,” la pagina 159 — 5 orduri (vezi manuscript pag. 180) și în fine la pagina 165 — 6 orduri, (vezi manuscript pagina 182). Aceste două din urmă sunt puțin dar puțin modificate.

Iată, câte lucruri identice ni-am însemnat! Și nu ar fi îndoiială, că vor fi și mai multe, dar poate le-am prezviț vederea. simplă.

Ce zice Dl părinte Voniga (*Pr. nu dr.*) la acestea? Crede, că a făcut vre-un lucru bun! Nu! nici la un caz. Volumul din chestiune nu e product al D-sale ci „reproduct”. Simplaminte a luat manuscriptul, care e întocmit, cum am zis, de Rev. D. Dr. I. Trăilescu după Samuil Andrieviciu, și a copiat de acolo. Că pentru ce n'a indicat „izvoarele”, d-l V.? Să cercăm a o explica pe baza principiilor „Eticeii” d-sale. D-sa zice, că „plagiatorii au scopul de a-și câștiga șiesi vr'un avantaj material, ori vre-o reputațiune personală”. Și eu zic despre d-sa, că prin publicarea acestui volum a urmărit ori primul ori al doilea scop. Care îți alegi d-le părinte? Oricare să-l alegi, în fiecare caz ai comis păcat, căci însuși recunoști, că furtul, căruia îi aparține și plagiatura e păcat. L'ai publicat așadar acest volum, ca să-ți câștigi avantaj material și nu ai urmărit scopul, ca să învețe mulți bătrâni, tineri... iar neindicând „izvoarele” ai voit și-ți câștigi „reputațiune personală”. Nu-i așa?

Atât, în ce privește plagiatura, ceea ce cred că am dovedit-o pe deplin.

Să vin acum, să arăt și o erezie a d-sale, pe care o espune în volumul sus amintit.

La pagina 39 punct 5 zice, că „canonul de penitență este o satisfacție”. Mă iartă d-le părinte, că nu e tocmai așa, deoarece iată ce e canonul: „Creștinului păcătos, care și-a mărturisit păcatele sale înaintea preotului, i-se impune de cătră aceasta un canon, o epiliune sau o certare, sub care se înțelege o certare sau pedeapsă spirituală și nici decum o satisfacție, căci M-torul Hristos a satisfăcut îndeajuns dreptății lui D-zeu vătămate prin păcatul neascultării.

Pot fi încă și alte greșeli (erezii) dar ușor se și poate să le fi trecut eu cu vederea. Mai bătaoară la ochi mi-a fost însă această abatere dela dogmele noastre creștine.

Prin aceea, că mi-am luat curagiul de a reflecta acestui volum de *etică creștinească*, mi-am împlinit datorința de elev de teologie, care am studiat Teologia morală, și ca atare n'am putut trece cu vederea, fără a reflecta acestei batjocuri ce se manifestează în primul rând față de autorul original, în al doilea rând față de clericii studenți, pe cari poate a vrut Pr. (nu dr.) Voniga să și-i facă studiatori ai eticeii sale, construite nu pe baza studiilor și practicei sale — pastorale.

Ca încheiere zic, că mai bine era dacă în prefață nu zicea „am scris acest volum”, ci „am reprodus acest volum”...

Petru Marșeu,
teolog curs III.

Convocare.

În conformitate cu dispozițiunile §-lui 12 din Statutele Reuniunii învățătorilor dela școalele populare gr.-or. române confesionale din ppresbiteratele Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova, prin aceasta se convoacă adunarea generală

ordinară de ast an a acestei Reuniuni pe *Luni* în 14/27 Noembrie 1905 la 9 ore a. m. în localitățile școlii confesionale gr.-or. rom. din *Belinț*, pe lângă următorul program:

Sedința I.

Înainte de amiază:

1. La 9 ore participare la s. liturgie și chemarea Duhului sfânt.
2. La 10 ore deschiderea adunării generale.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Presentarea rapoartelor și alegerea comisiunii de 3 membri pentru cenzurarea socoșilor anuale.
5. Disertațiunea »Metoda sunetelor vii a lui Gabel«, lucrată de Iuliu Vuia dir.-învățător din Comloșul-mare.

Sedința a II-a.

Aceiași zi după amiază:

6. Pertractarea raportului comitetului central și aprobarea socoșilor anuale.
 7. Eventuale propuneri.
 8. Restaurarea comitetului Reuniunii pe noul period de 3 ani.
- Timișoara, 18/31 Octomvrie 1905.

Dr. Tr. Putici m. p., **Aurel Badescu** m. p.,
președinte. notar.

NB. Numai acele prelegeri și disertațiuni se vor admite, ce cu 3 zile mai înainte s'au anunțat la prezidiul Reuniunii.

CRONICA.

Alegerile pentru congresul nostru național bisericesc s'au început, cu membrii clerului, Joi. Alegerile au decurs cu demnitate și în liniște solemnă. Au fost aleși în cercul Arad-Radna: C. Sa *R. R. Ciorogariu*, dir sem.; Șiria-Boroșineu: *Filip Leuca*, preot în Pâncota; Buteni-Hălmagiu: *Ioan Georgia*, ppresb. Buteni; Giula-Chișineu: *Dr. Ioan Trailescu*, ppresb. Chișineu; Timișoara-B.-Comloș: *Dr. Traian Putici*, ppresb. Timișoara; Lipova-Vinga: P. C. Sa *Augustin Hamzea*, arhimandrit; Birchiș-Chiselău: *Gherasim Serbu*, protopresb. în Belinț.

Hirotonii. În 23 Octomvrie (5 Nov.) a. c., s'a hirotonit întru preot pentru capelania temporală din Remet, teologul absolvent *Ioan Bere*, iar în 25 Oct. (7 Nov.) a. c., *Nicolae Ionescu* teol. absolvent, pentru parohia Tornea.

Fundațiunea Trandafir. »Tel. Rom.« scrie: În procesul purtat din partea bisericii noastre în contra bisericii gr.-or. sârbești pentru împăr-

țirea în două a fundațiunii Trandafir, la toate forurile judecătorești a căpătat câștig de cauză biserica noastră, reprezentată prin domnul avocat din Budapesta, *Dr. Emil Babeș*. Când însă a cerut dela Sârbi, pe baza sentinței aduse din partea Curiei, partea cuvenită din fundațiunea Trandafir, Sârbi au răspuns, că *nu o dau*, fiindcă voesc să reînnoască procesul. Atunci avocatul bisericii noastre a cerut la tribunalul regesc din Budapesta *desfacerea comunității* cu privire la fundațiunea numită, iar Sârbi au înaintat *excepție*, denegând tribunalului din Budapesta competența de a putea decide în cauză. După cum scriu ziarele din Budapesta, tribunalul în una din zilele trecute *a respins însă excepțiile bisericii sârbești* și s'a decretat pe sine *competent* să judece și în chestia aceasta, întocmai ca și în chestia cu mănăstirile.

Di Nicolae Iorga, învățătorul profesor dela universitatea din București, a fost în zilele trecute prin Arad, unde a cercetat și seminarul nostru diecezan.

D-sa a vizitat de asemenea și Mănăstirea Hodoș-Bodrog.

Di Dr. Dimitrie Cioloca a fost numit cu 1 Octomvrie a c., referent substituit în senatul școlar la Consistorul din Caransebeș.

Confesiunea baptistă. Ministerul nostru de culte și de instrucțiune publică a dat de curând o ordonanță ministerială, prin care a decretat de trecută între confesiunile recepte și recunoscute din partea statului și confesiunea *baptistă*. Bapțiștii vor ținea acum întrunire regnicolară pentru a se constitui.

Octavian Goga, tânărul și genialul nostru poet a scos de curând de sub tipar un volum de poezii.

Ca un răsunet al modului cum a fost primit acest fenomen literar, lăsăm aci să urmeze caracterizarea operei sale, dintr'o dedicațiune ce s'a făcut poetului:

Cutrămură-se largu-i suflet
De slava vremilor, trecută;
Și poala sfântă prin durere
A celor umili o sărută.
El a n'țeleș a noastre plângeri
Și lacrimile noastre-amare,
Și pe-alui strune n'fiorate
S'au prefăcut mărgăritare,
Pe cari în dărnicia-i largă,
Ni-le împarte iarăși nouă,
Ca pe o mană în pustie,
Și-o cuminecătură nouă.

Lupta călugărilor din muntele Athos. După stirile de până azi, o luptă inversunată a fost zilele

trecute între călugării greci și români din muntele Athos. Călugării greci s'au năpustit în mare număr asupra chiliilor fraților români și le-au dărâmat. Cei mai mulți călugări români au fost grav răniți. Toți călugării români, 50 de inși în frunte cu starețul lor Partenie Antochi, sunt hotărâți să se întoarcă în România.

O bibliotecă veche românească în Arabia Dl. T. T. Burada, care a făcut o călătorie prin Arabia, a descoperit în mănăstirea st-ului Sava, aflătoare într'un pustiu din apropierea Mării Moarte, o mare bibliotecă românească. Această bibliotecă — așezată într'un turn așa de înalt, în cât trebuie să urci 382 scări, spre a ajunge la ea, — cuprinde un foarte mare număr de cărți românești de prin anul 1600 și alte timpuri mai vechi. Biblioteca încă n'a fost cercetată de nime și nici nu s'a vorbit despre ființa ei în acel loc. — Necum să știm împrejurările, între cari a ajuns în mănăstirea stului Sava din Arabia.

Producțiunea aurului și argintului în 1904. În anul 1904 s'a scos din pământ după datele directorului dela monetăria statelor unite nord-americane Mr. Roberts 16.793,419 uncii de aur în valoare de coroane 1,398.722,800 și argint 168.493,538 uncii în valoare de 871.400,800 cor. După precizarea lui Roberts anul 1905 va întrece producțiunea anului precedent cu 100 mil. coroane. Africa și Australia produc din an în an cantități tot mai mari de metale nobile.

Deschiderea graniței regatului saxon pentru importul de vite din Austro-Ungaria. Din Berlin se scrie, că ministrul de interne saxon a permis importul de vite de tăiat pentru abatorul din Annaberg prin punctul Weipert al graniței austro-saxone sub condițiunea, că vitele să fie transportate cu trenul și să între numai într'o anumită zi, adică Vinerea.

Concursuri.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Bălaia** pprezbiteratul Peștes se escrie concurs cu termin de alegere pe **20 Novembre v.** (3 Decembrie n.) 1905.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1) Casa parohială cu un intravilan; 2) Bir preoțesc dela 80 Nri de casă câte 1 vică parte grâu parte cucuruz prețuit a 2 cor., de tot 160 cor.; 3) Dela 80 Nri de casă câte 1/2 zi de lucru, în preț de 22 cor.; 4) Stolele usuete după calculul mediu 80 cor.; 5) Intregirea dotațiunei preoțești din vistieria statului pentru preot fără 8 clase în suma de 497 cor.; 6) 8 jughere pământ arător prețuit în 80 cor.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și trimită recursele ajustate conform Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Bălaia oficiului pprezvitral în Brătka până la 17 Noemvre v. (30 Nov. n.) 1905, iar dâșii să se prezinte în Sf. Bi-

serică din loc pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ștefan Domocoș*, adm. pprezvitral.

— □ —

1-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Bălaia**, pprezvit. Peștes, se escrie concurs cu termin de alegere pe **20 Novembre v.** (3 Dec n.) 1905.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt: 1) Cvarțir liber corăspunzător și grădină; 2) Salar repartițiat pe 10 Nri de casă a 60 fl., de tot 66 cor.; 4) 2 jughere pământ arător prețuit în 70 cor., și fanat prețuit în 40 cor., de tot 110 cor.; după care contribuțiunea o va solvi alegândul învățător; 5) Stolele cantonale 30 cor.; 6) Intregirea salarului dela stat până la 800 cor. în suma de 500 cor. Se observă, că salarul până la suma de 600 cor., este întregit din vistieria statului în suma de 300 cor.

Recurenții vor avea să-și înainteze recursele lor ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Bălaia, oficiului pprezv. în Brătka până la 17. Noemvre v. 1905, iar dâșii să se prezinte la Sf. Biserică din loc pentru a-și arăta desteritatea în cântarea bisericească și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ștefan Domocoș* adm. pprezvitral.

— □ —

1-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de a III-a clasă **Botfeiu** amăsurat conclusului Venerabilului Consistor orădan de sub Nr. 1098/114. B. se escrie concurs cu termin de alegere în **6/19 Noemvrie** a. c.

Emolumentele sunt: pământ arător de 8 jugere pășunat cu pădure 10 jugere, bir dela 50 de case câte 1/2 măsură cucuruz, ștolele îndatinat și întregirea dotațiunei din vistieria statului, care pentru preotul cu pregătire sub VIII clase e stabilită în 745 cor.

Recurenții au să și înainteze recursele lor adresate comitetului parohial provăzute cu documentele recernte până la alegere, la subsemnatul în F. Györös p. u. Tenke, având în cutare Duminică ori sârbătoare a se prezentă la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protoprezbiter.

— □ —

3-3

În virtutea decisului Ven. Consistor diecezan din Arad Nr. 3688/1905 se escrie concurs la următoarele parohii vacante din protoprezbiteratul Halmagiului cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia-eficioasă „Biserica și Școala“.

I. Talagiu, venite parohiale sunt: 1. Birul parohial dela 180 numere de casă 80 măsurii cucuruz în boabe în valoare de 160 cor. 2. Stolele stabilite în sinodul parohial din 3/16 Iulie a. c. cari toate la oaltă fac 186 cor. 3. Intregirea dela stat (congrua) conform ecalificațiunei alegândului. 4. De locuință va avea a se îngriji alegândul pe speșele sale.

II. Bănești pe filia **Cristești**, venitele sunt: 1. Birul parohial dela 118 numere 59 măsurii cucuruz în boabe în preț de 118 cor. 2. Stolele îndatinat, cari după calculul mediu a 5 ani din urmă fac 100 cor. 3. Intregire dela stat cu relut de evarțir conform ecalificațiunii alegândului.

Ambele parohii fiind de clasa a III-a dela recurenți se pofteste să aibă ecalificația prescrisă pentru atari parohii fiind însă preferiți cei cu ecalificație superioară. Recursele instruite conform §-lui 13 din Statutul Organic și adresate respectivelor comitete paroh sunt a se trimite la adresa subscrisului până la terminul sus indicat. Recurenți sunt poftiți ca în senzul §-lui 18 din regulementul pentru parohii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din respectiva parohie, spre a-și arată destăritatea în cuvântări și respective în cântări, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Comitetetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezbiter.

—□—

3—3

Aviz!

Au apărut în tipografia noastră și se pot procura următoarele cărți școlare:

Curs practic de limba maghiară pentru 6 clase ale școalelor primare de Iuliu Vuia. Aprobată de Ven. Conzistor din Arad. Cuprinzând: Exerciții de cetire; Intuițiune și Gramatică; precum și Elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție. — Prețul 60 fil.

A treia carte de cetire, pentru cl. superioare ale școalei populare de: N. Ștefu, I. Groșorean, I. Moldovan, N. Boșcaiu și P. Vancu, — ediția I 60 fil.

Istoriore religioase-morale și momente din viața lui Iisus I Carte de religiune pentru școalele populare. ediția a III-a, de Dr. P. Barbu prețul 30 fil.

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

În editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de **40 fileri**.

La comande peste 10 exemplare 20% rabat expedate franco.

Se estinde pe 15 coale tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc. iar în partea literară:

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu. *Din bătrâni de Maria Cioban*. *Din luptele vieții de I. Groșorean*. *Romance dela Grivița de V. Alexandri*. *Cine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi*. *Podul înalt de St. O. Iosif*. *Insula șerpilor de Carmen Sylva*. *Cine-i Nuhăm? de Th. D. Sperantă*. *Boerașul de I.*

Pop Reteganul. Cântec de Maria Popovici. O zi de Duminecă la sate de P. Popa. Doine și Hore de Vasilie Sala. Povestiri de Gh. Tulbure, Plugarii de Octavian Goga. Din viața noastră de Petru E. Papp. Economie: Cultura cânepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Inseate și reclame

Il recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă **preț de 40 fileri** află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

In depozitul

tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad str. Révay Nr. 10, se află următoarele cărți:

Convorbiri între un cercător și un incredințat, asupra ortodoxiei bisericii orientale, de Filaret mitropolitul Moscvei — prețul 1 cor.

„Abc”, carte de cetire pentru elevii clasei I de I. Moldovan, N. Ștefu, N. Boșcaiu, I. Groșorean, și P. Vancu, învățatori, Ediția IV-a 40 fil.

Carte de cetire, pentru elevii cl. a II-a de: Iuliu Groșoreanu I. Moldovan N. Boșcaiu, N. Ștefu, P. Vancu învățatori, Ediția a II-a 40 fil.

Istoriore biblice II carte de religiune pentru școalele populare. aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția III-a de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Istoriore bisericesti III carte de religiune pentru școalele populare Aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Ediția III de Dr. P. Barbu 30 fil.

Catchism IV-a carte de religiune pentru școalele populare, aprobată de Ven. Conzistorii din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția V-a de Dr. P. Barbu 40 fil.

Limba maghiară manual pentru elevii școalelor populare rom. partea I de Iuliu Groșorean, I. Moldovan, — 50 fil.

Limba maghiară, cartea a II-a pentru clasele superioare ale școalei populare de I. Groșorean și I. Moldovan — 50 fil.

Curs practic de Istoria literaturii române pentru școalele populare de I. Stanca inv. — 40 fil.

Exerciții intuitive în limba română și maghiară elaborat pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu. Aprobata de Ven. Conzistor din Arad 50 fil.

Tălcuiata Evangheliilor de fericitul Loga cu litere cirile nelegată 2 cor., legată 3 cor.

Din liturgica bisericii ortodoxe române pentru școalele medii și populare — 60 fil.

Geografia comitatului Arad pentru cl. III-a școalelor populare, scrisă de Damaschin Medrea. Manual aprobat de Ven. Conzistor din Arad și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice — 70 fil.

Conspect săptăminal al materialului de învățământ propus în școala română poporală de Ioan Vancu inv. — 3 cor.

Colinzi și cîntece populare culese de: T. Daul inv. 50 fileri.

Rugăciunile școlărilor și Cântece bisericesti pentru școlarii și școlărițele dela școalele populare române gr.-or. alese și întocmite de un prețin al școlărilor. Ediția a III-a legat frumos — 40 fil.

Dumnezeieștile Liturghii ale sfinților Ierarhii: Ioan gură-de-aur, Vasilie cel Mare și Grigorie teologul, împreună cu rânduiala chemării Duhului sfânt. Legat în pele roșie — 10 cor.

Molitvelnic cu litere cirile à 7 și 8 cor.

Un Memoriu al lui Moise Nicoară (monografie istorică) de S. Secula profesor — 1 cor.

Regulament pentru parohii în provincia mitropolitană a bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania — 20 fil.

Statutul Organic al bisericii gr.-or rom. din Ungaria și Transilvania cu un Supliment — 60 fil.

Cercetarea istorică bisericească despre Damian Mitropolitul Moldovei 1435—145 de George Aramă profesor la Seminarul Veniamin din Iași — 50 fil.

Acțiștii preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni, prețul legat 1 cor. 70 fil. În pele roșie legat 3 cor. 20 fil.

Manual de cântări bisericești sau **Octoichul mic** care cuprinde Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturghiei, cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polileul, Pripelele, Catavasiile, Irmo. sele, Sfetilnele și altele — 1 cor. 60 fil.

Ciastov (Orologion) tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Domnului Ioan Mețianu Arhiepiscop al bisericii ort. rom. din Transilvania și Mitropolit al Românilor gr.-or din Ungaria și Transilvania. Prețul 2 cor. 40 fil.

Legea despre „penzionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de Blașiu Codreanu inv. — 2 cor.

Lecțiuni din Gramatica limbii române, pentru școlile populare de Ioan Ilica inv. — 50 fil.

Stujba sfințirii bisericii după două manuscrise din anii 1674 și 1757. Cu o prefață de V. Mangra 1 coroană.

Curs practic despre cultivarea pomilor și a fructurilor lucrat după a lui Paul Gőnczi, pentru învățători și privați de Ioan Pop Reteganul inv. — 60 fil.

Eticheta, studiu social de: I. I. Ardelean paroh — 1 cor. 20 fil.

Fabulele lui D. Cihindeal de Ioan Russu, paroh — prețul 2 cor.

Compendiu de Geografia Universală pentru școlile medii și preparandiale de T. Ceontea profesor, Ediția II-a cu figuri originale intercalate în text — 3 coroane

Aritmetica generală și specială, manual didactic elaborat în usul preparanților (școalelor comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de Teodor Ceontea profesor. — 3 cor.

Florile inimii. Poezii de Isaia B. Bosco 1 cor 60 fil

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofteiei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânitoare le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centariu. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

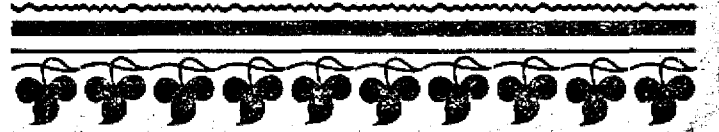
Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburi secrete 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului numai decât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogă, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față de mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți precum și praf. Orice fel de articol din brânșă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge 8—10

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, iskola-utca 46.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD. Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm înosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

86—88

